

COLUMN 9 november 2024 – Dag van de Mantelzorg

De dagen worden korter, de temperatuur daalt. Daarom halen we op 10 november traditiegetrouw onze mantel uit de mottenballen. Zo'n mantel heeft een half jaar in de kast gelegen, ruikt een beetje muf, is stoffig en heeft wat aandacht en zorg nodig. Daarom is 10 november de Dag van de Mantelzorg en zullen in alle huiskamers van Nederland mannen en vrouwen gezellig bij elkaar zitten om gezamenlijk hun mantel eens goed te verzorgen. Gaten worden gestopt, vlekken verwijderd, de boel wordt ontluisd en geparfumeerd, zodat alle mantels in Nederland weer een hele winter hun beschermende en verwarmende werk kunnen doen. Vanaf komende week zal het straatbeeld er dan ook helemaal anders gaan uitzien met overal opgewekte en opgewarmde mensen in hun opgefriste mantels.

De term 'mantelzorg' is in 1972 bedacht door Johannes Hattinga-Verschure. Hij stelde destijds dat mensen steeds meer zijn gaan leunen op professionele zorg en steeds minder op hun eigen verantwoordelijkheid voor hun gezondheid. Hij was een pleitbezorger van het in balans brengen van professionele zorg met zelfzorg, en zorg voor en door anderen. Hij noemde dit mantelzorg omdat het zorg is die mensen verwarmt, die als een mantel om mensen heen valt. Deze opvatting sloot destijds ook aan op de kritiek op de verzorgingsstaat: Wil de zorg op de langere termijn nog betaalbaar blijven, dan zal de zorg anders ingericht moeten worden. Het is niet verwonderlijk dat deze opvatting werd omarmd door de politiek en beleidsmakers om zo te kunnen bezuinigen op de zorg. De afgelopen 50 jaar is de visie van Hattinga-Verschure in allerlei beleid en wetten terechtgekomen.

Zo werd in 2007 de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (de WMO) geïntroduceerd. Met deze wet kunnen zorgbehoevende mensen allerlei zaken aanvragen bij de gemeente, van thuiszorg, tot een scootmobiel, maar ook opvang bij dakloosheid. De ideeën van Hattinga-Verschure zijn in deze wet nog heel duidelijk terug te vinden. Zo bevordert deze wet de gedachte dat mensen zo lang mogelijk thuis moeten blijven wonen, dat mensen de regie op hun eigen leven moeten behouden en mensen alleen hulp en zorg kunnen krijgen als ze niet meer zelfredzaam zijn.

Dat klinkt allemaal mooi, maar in de praktijk werkt dit niet voor iedereen. Zo zijn er steeds meer mensen die alleen en eenzaam achterblijven en die geen netwerk meer hebben om op terug te vallen. Voor hen is er geen mantelzorg en duurt het vaak lang voordat ze eindelijk de zorg krijgen die nodig is. Vaak zijn de klachten dan zo ernstig toegenomen dat de zorgkosten gigantisch zijn. Dakloze mensen bijvoorbeeld krijgen pas recht op opvang als ze niet meer zelfredzaam zijn en helemaal aan lager wal zijn geraakt met verslaving of ernstige ziektes. Om dan weer de weg terug naar boven te vinden is ongelofelijk moeilijk en kostbaar.

Het is fantastisch dat miljoenen mensen in Nederland een vorm van mantelzorg verlenen aan hun naasten. Door het personeelstekort in de zorg zal de roep om mantelzorg alleen maar toenemen. En ook de vergrijzing zal leiden naar een nog grotere vraag naar langdurige zorg. Ook daarvoor zijn mantelzorgers onmisbaar.

De belofte van Hattinga-Verschure dat door mantelzorg de kosten van de zorg zouden afnemen is niet uitgekomen. Integendeel, de kosten blijven maar toenemen, maar zonder mantelzorg zouden die kosten nog veel hoger zijn.

Heel goed dus, dat hier speciale aandacht voor is middels de Dag van de Mantelzorg. En ik beloof u, ik ga morgen ook mijn mantel weer uit de kast trekken en deze klaar maken voor de winter. Want ook al ben ik nog niet zorgbehoevend, geen mens kan zonder warmte.